

ДЮКАРСВА-БЕРЖАНІНА К. Ю.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного та корпоративного права
(Львівський національний університет
імені Івана Франка)

УДК 347.788

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-1.27>

ЗАХИСТ ПРАВ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ: НАЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Стаття присвячена аналізу проблем захисту в Україні прав на комерційну таємницю, а також дослідженню міжнародного досвіду у сфері наведеної проблематики. Проведено аналіз норм чинного вітчизняного законодавства, які спрямовані на захист відомостей, що становлять комерційну таємницю. Досліджено судову практику, а також практику відповідних уповноважених органів державної влади України. Встановлено, що країни із сильними правовими системами, зокрема країни Європи, активно сьогодні створюють та приймають нормативно-правові акти, спрямовані на захист комерційної таємниці. У цьому контексті досліджено Директиву 2016/943 Європейського Парламенту та Ради від 8 червня 2016 року про захист нерозкритих ноу-хау і комерційної інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного придбання, використання та розкриття. Проаналізовано правовий досвід щодо захисту прав на комерційну таємницю таких країн, як Бельгія, Китай, Швеція. З огляду на специфіку досліджуваного об'єкта прав інтелектуальної власності та на підставі аналізу міжнародного досвіду виявлено, що національні підходи до способів захисту прав інтелектуальної власності на комерційну таємницю є недостатньо ефективними, оскільки не передбачають та не забезпечують максимальної матеріальної сатисфакції для особи, права якої порушені, та досить суворих наслідків для особи-порушника. Запропоновано доповнити чинне законодавство України нормами, які би передбачали такі способи цивільного захисту прав на комерційну таємницю, як заборона виробництва, пропозиції, розміщення на ринку або використання контрафактних товарів чи імпорту, експорту або зберігання контрафактних товарів для досягнення цих цілей; відкликання контрафактної продукції з ринку; зміна контрафактних товарів задля позбавлення їх відповідної якості; знищення контрафактних товарів або у відповідних випадках їх виведення з ринку за умови, що таке рішення не порушує захисту відповідної комерційної таємниці; знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини або електронного файлу, що містить комерційну таємницю або у відповідних випадках доставку заявнику всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин або електронних файлів; кримінальну відповідальність будь-якої фізичної особи, яка використовує та/або поширює незаконно одержану комерційну таємницю.

Ключові слова: комерційна таємниця, об'єкт прав інтелектуальної власності, права інтелектуальної власності на комерційну таємницю, збереження секретності, незаконне заволодіння, розголошення та поширення, способи захисту.

Diukarieva-Berzhanina K. Yu. Protection of rights to trade secrets: national approaches and international experience

The article has been devoted to the analysis of problems of protection of trade secrets rights in Ukraine, and also to the research of international experience in the field of the mentioned problem. The analysis of the rules of the current domestic legislation, which are aimed at the protection of trade secrets, has been conducted. The judicial court practice and as well as the practice of relevant authorized bodies of state power of Ukraine have been investigated. It has been found that countries with strong legal systems, in particular European countries, are actively creating and adopting legal acts aimed at protecting trade secrets. In this context, Directive 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure has been investigated. Legal experience in the protection of trade secrets of countries such as Belgium, China, and Sweden has been analyzed. Based on the specifics of the investigated object of intellectual property rights and on the basis of the analysis of international experience, it has been found that national approaches to the methods of protection of intellectual property rights to trade secrets are not effective enough because they do not provide maximum material satisfaction for the person whose rights are violated and sufficiently severe consequences for the offender. It has been proposed to supplement the current legislation of Ukraine with provisions that would provide with: 1) such civil protection of trade secrets as prohibiting the production, supply, placing on the market or use of counterfeit goods or the import, export or storage of counterfeit goods for these purposes; recalling of counterfeit products from the market; alteration of counterfeit goods in order to deprive them of their corresponding quality; the destruction of counterfeit goods or, where appropriate, their removal from the market, provided that such decision does not violate the protection of the relevant trade secrets; destruction of all or part of any document, object, material, substance or electronic file containing a trade secret or, where appropriate, delivery to the applicant of all or part of these documents, objects, materials, substances or electronic files; 2) criminal liability of any natural person who uses and / or disseminates illegally obtained trade secrets.

Key words: *trade secrets, object of intellectual property rights, intellectual property rights to trade secrets, secrecy, unlawful possession, disclosure and distribution, methods of protection.*

Вступ. В умовах нової інформаційної ери Україна прагне стати конкурентоспроможним учасником міжнародних ринкових відносин, що видається неможливим без належної національної правової охорони особливо цінних для суб'єкта бізнесу відомостей, що становлять комерційну таємницю. Виходячи з виробничого та економічного ефекту використання відомостей, що становлять комерційну таємницю, зарубіжні країни ведуть інтенсивну законотворючу роботу у сфері охорони та захисту прав на такий об'єкт інтелектуальної власності. Водночас уже довгий час така сфера залишається поза увагою вітчизняного законодавця.

Питання правової охорони та захисту комерційної таємниці досліджували та аналізували такі вітчизняні вчені, як А.Г. Дідук, Ю.О. Гелич, Т.В. Івченко, С.М. Ільяшенко, Ю.М. Капіца, О.О. Кулініч, В.М. Коссака, Ю.В. Носік, О.О. Підпригора, О.А. Підпригора, Н.О. Попова, Є.О. Харитонова, Р.Б. Шишка, О.С. Яворська. Проте, віддаючи належне науковим напрацюванням із наведеної проблематики, визнаємо, що триваюча євроінтеграційна спрямованість України, постійний розвиток сильних правових систем зарубіжних країн та спроби вдосконалення українського законодавства з урахуванням міжнародного досвіду зумовлюють потребу додаткового та окремого дослідження дійсного стану захисту прав на комерційну таємницю в Україні та країнах світу.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття національних підходів до захисту прав інтелектуальної власності на комерційну таємницю, дослідження міжнародного досвіду, виявлення недоліків у національному правовому регулюванні та пропозиція можливих шляхів удосконалення чинного законодавства.

Результати дослідження. Сьогодні для досить конкурентного бізнес-середовища України, яке особливо зацікавлене в залученні іноземних інвестицій, питання захисту комерційної таємниці стає дедалі актуальнішим. Комерційною таємницею є відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру (ч. 2 ст. 505 ЦК України [1]), які можуть становити особливу цінність для суб'єкта бізнесу, оскільки їх використання робить його виключно та неповторно привабливим на ринку порівняно з іншими суб'єктами. У зв'язку з незаконним заволодінням, використанням, розголошенням комерційної таємниці суб'єкт бізнесу завжди ризикує втратити інвестора, який у будь-який момент може зацікавитись конкурентом, що отримав, використовує такі комерційні відомості у своїй діяльності та надав більш вигідну пропозицію.

Незважаючи на те, що праволоділець комерційної таємниці може вжити всіх необхідних та адекватних наявним обставинам технічних, організаційних та інших заходів щодо збереження її секретності, ризик неправомірного заволодіння та поширення комерційної таємниці існує завжди. Варто зазначити, що повною мірою захистити та відновити порушені права інтелектуальної власності на комерційну таємницю неможливо. Вдаючись до відомого прислів'я «Слово – не горобець, вилетить – не спіймаєш», можемо сміливо сказати, що комерційні відомості теж не горобець, і після їхнього поширення навіть після реалізації відповідного способу захисту останні в тій чи іншій частині залишаються в пам'яті людей та в подальшому можуть бути використані.

В такому разі, виходячи із зазначених особливостей комерційної таємниці, вважаємо, що способи захисту прав інтелектуальної власності на останню повинні бути принаймні такими, що принесуть максимальну сатисфакцію для особи, права якої порушені, й матимуть найбільш суворі наслідки для правопорушника після їх застосування.

Сьогодні в Україні правове регулювання відносин щодо комерційної таємниці є різноплановим. Для визначення правового режиму охорони та захисту комерційної таємниці необхідно звертатись до багатьох законодавчих актів, зокрема Конституції України [2], ЦК України [1], ГК України [3], Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [4], Кримінального кодексу України (КК України) [5], Законів України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [6], «Про захист економічної конкуренції» [7], «Про захист від недобросовісної конкуренції» [8], «Про інформацію» [9], «Про науково-технічну інформацію» [10]. Звичайно, оптимальним варіантом було би прийняття спеціального Закону, норми якого врегулювали б відносини щодо використання та охорони комерційної таємниці.

Варто згадати, що свого часу Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про охорону прав на комерційну таємницю»» від 5 листопада 2008 року № 1404-р [11] окреслене питання було визначено проблемою, на вирішення якої мав бути спрямований розроблений законопроект. Однак уніфікованого закону так і не прийнято.

Особливістю правового режиму комерційної таємниці є те, що, будучи інформацією комерційного характеру, вона одночасно є об'єктом інтелектуальної власності (гл. 46 ЦК України [1]).

Сьогодні питанню захисту прав на комерційну таємницю присвячені, зокрема, такі правові норми. Згідно зі ст. 164-3 КУпАП [4] отримання, використання, розголошення комерційної таємниці, а також іншої конфіденційної інформації задля заподіяння шкоди діловій репутації або майну іншого підприємця тягне за собою накладення штрафу від дев'яти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Задля захисту прав на комерційну таємницю можна застосувати більш загальну норму, передбачену ст. 51-2 КУпАП [4], яка встановлює, що незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт інтелектуальної

власності, що охороняється законом, тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання й матеріалів, які призначені для її виготовлення.

Згідно зі ст. 231 КК України [5] умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, задля розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, якщо це спричинило істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності, караються штрафом від трьох тисяч до восьми тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Відповідно до приписів ст. 232 КК України [5] умисне розголошення комерційної або банківської таємниці без згоди її власника особою, якій ця таємниця відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, якщо воно вчинене з корисливих чи інших особистих мотивів і завдало істотної шкоди суб'єкту господарської діяльності, карається штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

З наведених у проєкті Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 років від 6 листопада 2019 року [12] статистичних показників реєстрації заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, передбачені ст. ст. 231, 232 КК України [5], вбачається така статистика (табл. 1).

Таблиця 1

Статистика кримінальних правопорушень

Стаття КК України	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік (січень-травень)
231	27	30	68	275	7
232	12	16	9	15	8

Також з огляду на статистичні дані, наведені у Стратегії, за ці 5 років, зокрема за ст. 231 КК України, судом розглянуто 201 справу.

Варто відзначити, що цивільним законодавством не передбачено спеціальних правових норм, спрямованих виключно на захист прав на комерційну таємницю. Попри приписи Законів України «Про захист економічної конкуренції» [7] та «Про захист від недобросовісної конкуренції» [8], особи, яким завдано шкоду внаслідок неправомірного збирання, розголошення, схилення до розголошення та неправомірного використання комерційної таємниці, мають право звернутись із заявою до Антимонопольного комітету України, який своїм рішенням може накласти штраф у розмірі до п'яти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Однак варто зауважити, що юристи-практики категорію порушень законодавства про недобросовісну конкуренцію у вигляді неправомірного збирання, розголошення та використання комерційної таємниці вважають майже мертвою [13]. Вперше рішення про визнання неправомірним використання суб'єктом господарювання комерційної таємниці та накладення на нього штрафу було винесено Антимонопольним комітетом України 13 грудня 2018 року [14]. Відповідно до цього рішення ТзОВ «Х» звернулось із заявою проти ТзОВ «У» про неправомірне використання останнім під час планування та здійснення своєї господарської діяльності протягом близько чотирьох років комерційної таємниці заявника, а саме інформації заявника про постачальників та клієнтів-покупців, а також про укладені між ними договори купівлі-продажу електротехніки. Ця комерційна таємниця заявника потрапила до відповідача таким чином. Колишні посадові особи ТзОВ «Х», яким була доступна комерційна таємниця та які підписали договір про її нерозголошення, перед своїм звільненням одержали комерційну таємницю. В подальшому зазначені посадові особи створили компанію-конкурента, а саме ТзОВ «У», і за допомогою одержаної комерційної таємниці пропонували контрагентам

ТзОВ “Х” вигідніші умови співпраці, що призвело до втрати заявником своїх клієнтів. За результатами розгляду зазначеної справи визнано, що ТзОВ “У” вчинило порушення у вигляді неправомірного використання комерційної таємниці ТзОВ “Х”; накладено на ТзОВ “У” штраф у розмірі 360 000 (триста шістьдесят тисяч) гривень; зобов’язано ТзОВ “У” припинити порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

Комплексний аналіз приписів Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [8] також дає змогу дійти висновку, що особи, яким завдано шкоду внаслідок вчинення дій, визначених законом як недобросовісна конкуренція (зокрема, неправомірне збирання, розголошення, схилення до розголошення та неправомірне використання комерційної таємниці), згідно зі ст. 24 зазначеного Закону, можуть звернутися до суду з позовом про її відшкодування.

Правомірний володілець комерційної таємниці, права якого порушені, може звернутися до суду з цивільним позовом, вибравши один із загальних способів захисту, які передбачені ст. 16 ЦК України [1].

На підставі аналізу з Єдиного державного реєстру 50 вибіркового судових рішень щодо захисту прав на комерційну таємницю встановлено, що:

– потерпілі від розголошення відомостей, що складають комерційну таємницю, найчастіше вибирають такий цивільно-правовий спосіб захисту, як відшкодування завданих збитків (п. 8 ч. 2 ст. 16 ЦК України) та /або компенсація моральної шкоди (п. 9 ч. 2 ст. 16 ЦК України) (42 випадки з 50 аналізованих судових справ, деякі приклади з яких наведені в переліку використаних джерел [15–21]).

– рідше звертаються з позовами про визнання незаконним розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю (8 випадків з 50 аналізованих судових рішень, один із прикладів яких наведений у переліку використаних джерел [22]).

Фактично захист прав на комерційну таємницю обмежується лише одноразовою матеріальною сатисфакцією особі, права якої порушені, чи одноразовим грошовим покаранням особи-порушника, а конфіскація незаконно виготовленої продукції передбачена лише як санкція за незаконне використання об’єкта права інтелектуальної власності, а саме адміністративного правопорушення, адже в разі неправомірного розголошення комерційної таємниці неможливо в жоден спосіб добитися повної майнової сатисфакції для її володільця. Неможливо реально оцінити втрати, яких він зазнав через розголошення. Його становище на ринку неможливо відновити до того стану, що існував до розголошення. Володіючи комерційною таємницею, суб’єкт повинен насамперед сам обачно та розумно дозволяти її використання іншим особам. Завдання публічного правопорядку полягає в тому, щоби створити такі умови, які б запобігали неправомірному використанню комерційної таємниці. Відповідальність правопорушника не може обмежуватися засобами приватноправового порядку (відшкодуванням збитків, компенсацією моральної шкоди перед потерпілим). Він має нести також публічно-правову відповідальність за порушення правил ведення бізнесу.

Виходячи з можливих негативних економічних наслідків неправомірного заволодіння й розголошення комерційної таємниці для особи-правоволодільця, для ринкового середовища загалом через порушення принципів добросовісного ведення бізнесу, оцінюючи реальний стан речей щодо захисту порушених прав на комерційну таємницю, доходимо висновку про необхідність оптимізації як законодавчих підходів, так і практики застосування в цьому сегменті суспільних відносин.

Зважаючи на економічний ефект використання комерційної таємниці в усіх сферах виробництва («Хто володіє інформацією, той володіє світом»), специфіку використання майнових прав інтелектуальної власності, особливості захисту порушених прав, економічно розвинуті країни світу інтенсивно ведуть законотворчу роботу в цій сфері.

Так, у 2016 році Європейським Парламентом та Радою прийнято Директиву 2016/943 від 8 червня 2016 року про захист нерозкритих ноу-хау і комерційної інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного придбання, використання та розкриття (далі – Директива) [23].

Як зазначають юристи-практики з Люксембургу, бізнес-секрети довгий час були погано захищені, а порівняно з іншими правами інтелектуальної власності (зокрема, авторськими правами, правами, що випливають з патенту, правами на товарний знак) права на комерційну таємницю було захистити тяжче. Для компаній всередині ЄС стратегічна інформація, що не охоплюється іншими правами інтелектуальної власності, залишалась до певного часу захищеною «неадекватно». Однак з прийняттям Директиви рівень захисту комерційних таємниць в ЄС має стати задовільним та узгодженим, оскільки остання зобов'язує держав-членів передбачити достатні цивільні способи захисту прав на комерційну таємницю у разі незаконного отримання, використання та розкриття комерційної таємниці [24].

Частиною 1 ст. 12 Директиви [23] встановлено, що державам-членам слід забезпечити, щоб у тих випадках, коли суд встановить, що мало місце незаконне придбання, використання або розкриття комерційної таємниці, суд на прохання заявника міг вжити один або декілька таких заходів проти порушника:

- припинення або залежно від обставин заборона використання чи розголошення комерційної таємниці;
- заборона виробництва, пропозиції, розміщення на ринку або використання контрафактних товарів; ввезення, вивезення або зберігання контрафактних товарів для досягнення цих цілей;
- вжиття належних заходів щодо виправлення становища стосовно контрафактних товарів;
- знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини або електронного файлу, що містить комерційну таємницю, або у відповідних випадках доставку заявнику всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин чи електронних документів.

Відповідно до ч. 2 ст. 12 Директиви [23] заходи щодо виправлення становища, згадані в пункті (с) пункту 1, включають відкликання контрафактних товарів з ринку; позбавлення товарів їх якості; знищення контрафактних товарів або у відповідних випадках їх виведення з ринку за умови, що таке рішення не перешкоджає захисту відповідної комерційної таємниці.

У ч. 3 ст. 12 Директиви [23] зазначено, що держави-члени можуть передбачити, що під час винесення рішення про виведення з ринку товарів судові органи можуть на прохання власника комерційної таємниці зобов'язати доставити товари власнику або благодійним організаціям.

У 2018 році Бельгія з урахуванням Директиви прийняла Закон, який спрямований на захист нерозкритих ноу-хау та комерційної інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного заволодіння, використання та розкриття. Згідно з цим Законом уповноважений суд Бельгії має право прийняти рішення про припинення або заборону використання чи розголошення комерційної таємниці; заборону виробництва, пропозиції, розміщення на ринку або використання контрафактних товарів або імпорту, експорту чи зберігання контрафактних товарів для досягнення цих цілей; відкликання контрафактної продукції з ринку; зміну контрафактних товарів задля позбавлення їх відповідної якості; знищення контрафактних товарів або у відповідних випадках їх виведення з ринку за умови, що таке рішення не порушує захисту відповідної комерційної таємниці; знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини або електронного файлу, що містить комерційну таємницю або у відповідних випадках доставку заявнику всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин чи електронних файлів; публікацію рішення суду в пресі та його показ у засобах масової інформації [25].

Схожий, однак значно обмеженіший цивільно-правовий захист прав на комерційну таємницю передбачає законодавство Китаю. Так, у разі незаконного заволодіння комерційною таємницею цивільний суд у Китаї може застосувати такі цивільні способи захисту, як зобов'язання відповідача перестати порушувати права позивача на комерційну таємницю шляхом знищення копій документів, що містять відомості, які становлять комерційну таємницю; припинення використання комерційної таємниці, що належить позивачу. Також,

як і в більшості країн, відповідний цивільний суд у Китаї може зобов'язати відповідача відшкодувати позивачеві збитки [26].

Варто зазначити, що зарубіжні країни в питаннях захисту прав на комерційну таємницю не обмежуються лише цивільно-правовими способами. У Швеції ще у 1990-х роках був прийнятий Закон про захист комерційної таємниці, приписи якого передбачали як цивільну, так і сувору кримінальну відповідальність за порушення прав на комерційну таємницю [27, с. 1]. Згідно з цим Законом будь-яка особа, що вчинила комерційний шпідіаж (тобто незаконно заволоділа комерційною таємницею), могла бути засуджена до сплати штрафу або позбавлення волі до двох років, а в разі вчинення правопорушення серйозної тяжкості – до позбавлення волі до шести років [27, с. 10].

1 липня 2018 року зазначений Закон Швеції від 1990 року про захист комерційної таємниці втратив чинність, а в дію вступив новий Закон про комерційну таємницю, який був прийнятий з урахуванням вищенаведеної Директиви [28]. Чинний закон Швеції за вчинення шпідіажу також передбачає кримінальну відповідальність у вигляді сплати штрафу або позбавлення волі до двох років, а в разі вчинення правопорушення серйозної тяжкості – у вигляді позбавлення волі в діапазоні від шести місяців до шести років [29].

З огляду на ефективні правові підходи до захисту прав на комерційну таємницю зарубіжних країн Україні варто врахувати такий досвід. З урахуванням відсутності в Україні на законодавчому рівні спеціальних норм, які б встановлювали способи та засоби захисту у разі порушення прав на комерційну таємницю, варто принаймні внести відповідні зміни до ЦК України, хоча оптимальним видається прийняття спеціального Закону для комплексного та систематизованого врегулювання відносин щодо захисту прав на комерційну таємницю.

Якщо контрафактний товар особи-конкурента був виготовлений з використанням незаконно одержаної комерційної таємниці, жодне відшкодування збитків чи накладення штрафу навіть у великих розмірах не перешкодить подальшому поширенню та виробництву таких товарів і достатнім чином не провчить порушника. Для того щоби конкурент припинив виробляти та використовувати контрафактний товар, останнє необхідно йому заборонити. Водночас така заборона, що має суто зобов'язальний характер для особи-порушника, повинна супроводжуватись певними активними діями щодо вже виробленого контрафактного товару. Слід зауважити, що конкурент-порушник, навіть виконавши таку заборону, завжди має можливість діяти «руками» третіх осіб, а тому ризик подальшого поширення виготовленого товару існуватиме надалі. Однак знищення чи позбавлення такого товару відповідної якості, що робить його таким особливим на ринку та виділяє конкурента, матиме інший ефект та певно мірою зупинить порушення прав законного володільця комерційної таємниці, завдяки якій був створений контрафактний товар.

Варто зазначити, що в таких випадках слід зважати не лише на продукти виробництва, але й на наявне у конкурента матеріальне джерело, яке містить особливі відомості, що становлять комерційну таємницю та забезпечують останньому певні знання у виготовленні продукції. Для того щоби конкурент припинив черпати такі знання, останнього необхідно позбавити речового джерела. У цьому разі ефективним способом захисту видається знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини або електронного файлу, що містить комерційну таємницю або у відповідних випадках доставку правоволодільцю всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин чи електронних файлів.

Однак навіть після реалізації таких максимально ефективних у наведених випадках способів захисту відомості, які становлять комерційну таємницю, не щезнуть з пам'яті людей, що отримали до них доступ. Отже, надалі існуватиме ризик відтворення такої комерційної інформації та подальшого її застосування, тому має існувати такий спосіб захисту, який максимально суворо впливає на свідомість людини та відбиває в останньої бажання порушувати права на комерційну таємницю. Справедливим у цьому разі вважаємо накладення на будь-яку особу, яка незаконно використовує та поширює незаконно одержану комерційну таємницю, кримінальної відповідальності у вигляді позбавлення волі залежно від тяжкості правопорушення.

Висновки. На підставі проведеного аналізу пропонуємо доповнити чинне законодавство України нормами, які б передбачали такі способи цивільного захисту прав на комерційну тасмницю, як заборона виробництва, пропозиції, розміщення на ринку або використання контрафактних товарів чи імпорту, експорту або зберігання контрафактних товарів для досягнення цих цілей; відкликання контрафактної продукції з ринку; зміну контрафактних товарів задля позбавлення їх відповідної якості; знищення контрафактних товарів або у відповідних випадках їх виведення з ринку за умови, що таке рішення не порушує захисту відповідної комерційної тасмниці; знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини чи електронного файлу, що містить комерційну тасмницю або у відповідних випадках доставку заявнику всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин чи електронних файлів; кримінальну відповідальність будь-якої фізичної особи, яка використовує та/або поширює незаконно одержану комерційну тасмницю.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 16 січня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 16.03.2020).
2. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 1 січня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.03.2020).
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Дата оновлення: 1 січня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 16.03.2020).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. Дата оновлення: 19 січня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 16.03.2020).
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення: 16 січня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 16.03.2020).
6. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. Дата оновлення: 7 лютого 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 16.03.2020).
7. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III. Дата оновлення: 25 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 16.03.2020).
8. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР. Дата оновлення: 11 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.03.2020).
9. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. Дата оновлення: 21 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 16.03.2020).
10. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25 червня 1993 року № 3322-XII. Дата оновлення: 19 квітня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 16.03.2020).
11. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про охорону прав на комерційну тасмницю» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 1404-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1404-2008-%D1%80> (дата звернення: 16.03.2020).
12. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на 2020–2025 роки : Проект від 6 листопада 2019 року. URL: https://drive.google.com/file/d/1oqjابخZiTempwJjaZsO1NoLt7fvP_qxj/view (дата звернення: 16.03.2020).
13. Дякулич О., Бек М., Менсітов Е. Комерційна тасмниця від АМКУ. *Юридична газета*. Дата публікації: 23 січня 2019 року. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/>

antimonopolne-konkurentne-pravo/yakshcho-zirki-zasvichuyut-abo-komerciyua-taemnicu-vid-amku.html (дата звернення: 16.03.2020).

14. Рішення Антимонопольного комітету України від 13 грудня 2018 року у справі № 30-р/тк. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=146643&schema=main> (дата звернення: 16.03.2020).

15. Рішення Святошинського районного суду м. Києва від 21 травня 2019 року у справі № 759/19488/18 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81865324> (дата звернення: 16.03.2020).

16. Рішення Дзержинського районного суду міста Харкова від 28 вересня 2018 року у справі № 638/6111/17 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76955989> (дата звернення: 16.03.2020).

17. Рішення Звенигородського районного суду Черкаської області від 12 квітня 2016 року у справі № 694/1232/15-ц // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57262523> (дата звернення: 16.03.2020).

18. Рішення Чаплинського районного суду Херсонської області від 31 березня 2014 року у справі № 665/2576/13-ц // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/38143783> (дата звернення: 16.03.2020).

19. Рішення Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 23 березня 2012 року у справі № 2-3827/11 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/25005072> (дата звернення: 16.03.2020).

20. Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області від 29 березня 2011 року у справі № № 2-2668/11 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/15262408> (дата звернення: 16.03.2020).

21. Рішення господарського суду Харківської області від 5 березня 2008 року у справі № 37/402-07 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/1448788> (дата звернення: 16.03.2020).

22. Рішення Дніпровського районного суду м. Києва від 20 лютого 2019 року у справі № 755/898/18 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80282745> (дата звернення: 16.03.2020).

23. Directive (EU) 2016/943 of the European parliament and of the council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. Official Journal of the European Union. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/474499> (дата звернення: 16.03.2020).

24. Update on the implementation of Directive on trade secrets. Wildgen. Дата публікації: 16 січня 2019 року. URL: <https://www.wildgen.lu/our-insights/article/update-implementation-directive-trade-secrets> (дата звернення: 16.03.2020).

25. Adoption of the Belgian Act on the Protection of Trade Secrets. Linklaters. Дата публікації: 25 липня 2018 року. URL: <https://www.linklaters.com/en/insights/publications/2018/july/adoption-of-the-belgian-act-on-the-protection-of-trade-secrets> (дата звернення: 16.03.2020).

26. Trade secrets: Global guide. Hogan Lovells. URL: <https://www.limegreenipnews.com/files/2018/06/Global-Trade-Secrets-Guide.pdf> (дата звернення: 16.03.2020).

27. Magnus Tonell. The protection of trade secrets and know-how in Sweden: Swedish report. URL: <http://www.ligue.org/uploads/documents/cycle%202015/Cycle%202015/Rapports%20B/2015rapportsuedoisBnovembre2015.pdf> (дата звернення: 16.03.2020).

28. Sweden: Act on trade Secrets. World Intellectual Property Organization. Дата публікації: 1 липня 2018 року. URL: https://www.wipo.int/news/en/wipolex/2018/article_0013.html (дата звернення: 16.03.2020).

29. Sweden Act (2018: 558) on trade secrets, issued: 25.05.2018. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/479011> (дата звернення: 16.03.2020).

